

Effectmeting

Opera

Effectmeting Opera in Rotterdam

1 Korte omschrijving van het advies

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur bracht op 6 februari 2007 een advies uit aan het College over het meerjarenplan *Een visie op opera in Rotterdam* (juli 2006) van Opera Rotterdam.

Opera Rotterdam is een samenwerkingsverband van presenterende en producerende Rotterdamse culturele organisaties op het gebied van opera en muziektheater: de Doelen, Jeugdtheater Hofplein, het Luxor Theater, Onafhankelijk Toneel/Opera OT, Theater Lantaren/Venster, Rotterdams Philharmonisch Orkest, Rotterdamse Schouwburg en Rotterdam Festivals. Het meerjarenplan behelst een visie, de concrete plannen betreffende de Operadagen Rotterdam in 2007 en 2008 en de internationale Operadagen 2009-2012. De initiatiefnemers streven naar een groeimodel dat volgens hen een toenemend rendement voor de stad oplevert. Daarom stellen zij dat de Operadagen investeringen van zowel gemeente als rijk vergen.

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur stelt in zijn advies, dat Opera Rotterdam veel potentie heeft om in de komende jaren spraakmakende opera- en muziektheaterevenementen van internationale allure op de planken te zetten, de pilot in 2005 was in dat opzicht veelbelovend.

De Raad heeft er begrip voor dat een veelomvattend en complex meerjarenproject als de Operadagen niet in 1 of 2 keer zijn volle potentie kan laten zien. Dit kan pas als het project de kans krijgt om zich te ontwikkelen. De artistieke noodzaak voor opera in Rotterdam is niet zonder meer een vaststaand feit, maar bewijst zichzelf aan de hand van goede en spraakmakende edities in komende jaren.

De kracht van Rotterdam op operagebied wordt bepaald door een lange operatraditie, de artistieke meerwaarde van de samenwerkende instellingen en de hoge kwaliteit van de podia in Rotterdam. Volgens de Raad zijn er voor Opera Rotterdam genoeg kansen om (nog) zwak ontwikkelde aspecten in de toekomst te verbeteren. Die liggen in de brede opzet van het festival, de artistieke coördinatie, en de nationale en internationale aspecten.

De Raad spreekt zijn vertrouwen uit in de aanpak van Opera Rotterdam en waardeert de brede samenwerking in de stad.

Als het gemeentebestuur de plannen van Opera Rotterdam waardeert zou het cultuurbudget substantieel moeten worden verhoogd.

Daarnaast wijst de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur met klem op het belang van een meerjarige ondersteuning omdat het produceren van opera en muziektheater een langetermijnplanning vraagt.

2 Gang door het gemeentelijk apparaat

Het advies *Opera in Rotterdam* moet worden gezien als een schakel in een ontwikkelingsproces dat het begin van het millennium begon. Wat ging eraan vooraf?

Al in januari 2001 vroeg de Rotterdamse Kunststichting in haar advies *Rotterdam en opera in de 21ste eeuw* aandacht voor opera in Rotterdam. De belangrijkste aanbeveling was dat het gemeentebestuur meer zou moeten inzetten op de verbetering en structuur van samenwerkingsverbanden in de stad.

Opera Rotterdam werd in 2001 opgericht met als eerste doel de programmering en marketing van de deelnemende instellingen op elkaar af te stemmen. Er werd een gezamenlijke marketing- en promotiecampagne gestart om de aandacht voor opera in de stad te stimuleren en meer publiek te trekken. Tevens wilde Opera Rotterdam een ambitieuze visie op opera ontwikkelen.

In 2003 diende Opera Rotterdam een aanvraag in voor een gemeentelijk subsidie uit het cultuurplan. De motivering voor een eigen operafestival was dat het huidige opera-aanbod in Nederland vergeleken met de omliggende landen beperkt was; dat door het festival het theaterseizoen kon worden verlengd; dat de eigen in Rotterdam gemaakte producties in een internationaal kader zichtbaar zouden worden en dat het brede, multiculturele aanbod van het festival een verrijking zou zijn voor Rotterdam en Nederland.

In 2004 adviseerde de Rotterdamse Kunststichting positief over een bijdrage uit het gemeentelijk operabudget van 2005 voor de uitwerking van een artistiek plan en realisatie van het pilotfestival. De Rotterdamse Kunststichting adviseerde echter negatief over opname in het cultuurplan, omdat de aanvraag slechts over twee jaar informatie bevatte en de artistieke onderbouwing te mager was.

In juni 2005 werd het pilotfestival georganiseerd. Hiervoor werd door de gemeente een incidentele subsidie beschikbaar gesteld van € 0,5 miljoen: 2,5 ton van het OntwikkelingsBedrijf Rotterdam en 2,5 ton ten laste van het operabudget.

De eerste Rotterdamse Operadagen waren volgens Opera Rotterdam een succes. Gedurende een week kwamen er bijna 12.000 bezoekers naar 68 voorstellingen. Deze eerste editie kreeg goede kritieken in de pers. De Operadagen in 2006 vonden geen doorgang. De subsidieaanvraag hiervoor betrof een relatief kleiner evenement en werd om inhoudelijke redenen afgewezen. De commissie van de dienst Kunst en Cultuur die de aanvraag beoordeelde had met name bezwaar tegen het feit dat een artistieke leiding ontbrak.

Op 6 juni 2006 informeert de wethouder Participatie en Cultuur per brief de commissie Jeugd, Onderwijs en Cultuur over de toen recente ontwikkelingen met betrekking tot het operabeleid. Hij stelt daarin dat Rotterdam door de aanwezige knowhow en de goede infrastructuur op het gebied van opera en muziektheater de potentie heeft om uit te groeien tot dé operastad van Nederland. "Gezien het succesvolle resultaat van de Operadagen Rotterdam 2005, het advies van het Rijk om een internationaal festival gefaseerd te ontwikkelen én de positieve effecten van opera en muziektheater op het vestigingsklimaat in de stad, ligt het in de lijn der verwachting om in 2007 een stap verder te zetten en een tweede editie van de Operadagen Rotterdam te realiseren. Hierdoor ontstaat continuïteit en wordt een nieuwe impuls gegeven aan de stedelijk ambitie om op termijn een grootschalig, internationaal operafestival te realiseren." Voor 2007 stelde het College een bedrag van € 200.000 beschikbaar uit de bestemmingsreserve operafonds en € 300.000 direct.

De toenmalige raadsleden Mark Harbers en Stefan Hulman reageerden zeer positief op het advies.

Het advies *Opera in Rotterdam* is niet behandeld in de commissie Jeugd, Onderwijs en Cultuur. Dit kwam, omdat het advies niet was gevraagd door het College, maar tot stand kwam op verzoek van de samenwerkende instellingen. Dit is op zich niet gebruikelijk. In eerste instantie zou het advies niet openbaar worden gemaakt, maar als brief aan de wethouder worden verstuurd. Later heeft de Raad besloten het toch openbaar te maken om de besluitvorming te versnellen en het politieke draagvlak voor Opera Rotterdam te vergroten.

Navraag bij de dienst Kunst en Cultuur leerde dat de wethouder het advies uiteindelijk ter harte nam en de aanbevelingen van het advies inzette om extra middelen te genereren voor de editie van 2008.

3 Waarneembare effecten

In het Algemeen Dagblad verscheen naar aanleiding van het advies medio februari 2007 een bericht, in De Telegraaf op 7 maart 2007.

4 Beoordeling

Het advies *Opera in Rotterdam* is een belangrijke schakel in de ontwikkeling van een groot, breed in de stad opgezet internationaal opera- en muziektheaterfestival. Het is een positief geformuleerd advies waarin vooral de sterke kanten van Rotterdam worden benadrukt op operagebied. Daarnaast nodigt het advies Opera Rotterdam als initiatiefnemer uit de kans te grijpen om zwakke aspecten te versterken. De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur constateert nu dat het advies ter harte is genomen. Festivalleider Guy Coolen heeft een bindende visie ontwikkeld vanuit het netwerk van samenwerkende instellingen en andere partijen in de stad. De artistieke coördinatie heeft daarbij aan kracht gewonnen. Opera Rotterdam bouwt voort op de Rotterdamse operatraditie en bundelt de krachten waardoor het festival een artistieke meerwaarde heeft ontwikkeld. De uitvoeringen vinden plaats op hoogwaardige podia, maar daarnaast zijn er voorstellingen op locatie en wordt samengewerkt met amateurkoren, zijn er tal van huiskamerconcerten etc.. Daarnaast beschikt Opera Rotterdam over een kleine festivalorganisatie met een grote slagkracht.

In de *Culturele staalkaart Rotterdam* (mei 2007) doet de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur een aantal aanbevelingen per sector. Over Opera Rotterdam zegt de Raad dat als het gemeentebestuur de plannen van Opera Rotterdam waardeert, het budget - onder voorbehoud van een goede artistieke coördinatie - substantieel moet worden verhoogd. De financiële ondersteuning zou meerjarig moeten zijn, omdat het produceren en programmeren van opera en muziektheater een langetermijnplanning vraagt.

5 Vervolgstappen

Op dit moment (mei 2008) heeft de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur het cultuurplanadvies 2009 - 2012 afgerond. Opera Rotterdam is positief beoordeeld voor wat betreft de aanvraag van structureel geld voor 2009-2012. Omdat het evenement voor eerdere edities uit andere budgetten is gedekt, heeft de Raad geadviseerd het festival ook voor de komende jaren uit andere budgetten te ondersteunen. Dat maakt de aanvrager wel kwetsbaar. De Raad heeft het College geadviseerd het cultuurplanbudget onder andere om die reden te verhogen.